

رهبر انقلاب در آخرین دیدار رئیس جمهور و هیات دولت دوازدهم تاکید کردند هر جا کار را منوط به غرب کردید ناموفق بود، هر جا بدون اعتماد به غرب بود پیش رفتید

هانیفست استقلال

رهبر معظم انقلاب اسلامی صبح چهارشنبه هفته گذشته، در آخرین دیدار رئیس جمهور و دولت دوازدهم با ایشان، ضمن تبریک عید سعید غدیر، نکاتی را نیز درباره هشت سال گذشته بیان کردند. متن کامل این دیدار که در پایگاه اطلاع رسانی دفتر حفظ و نشر آثار حضرت آیت الله العظمی سیدعلی خامنه‌ای، منتشر شده، به شرح زیر است:

بسم الله الرحمن الرحيم^(۱)
والحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على سيدنا محمد وآله الطاهرين سيما بقیة الله في الارضين.

عید سعید غدیر بر همه مسلمان‌ها، بر همه مومنین، بر شما دوستان و بر ملت ایران ان‌شاء الله مبارک باشد. [عید غدیر] عید بسیار مهمی است. حادثه غدیر جزء حوادث و وقایع تردیدناپذیر است؛ حالا در جزئیات و گوشه کناره‌هایش در طول تاریخ بعضی از نویسندگان و تاریخ‌نویسان و امثال اینها سعی کرده‌اند یک تردیدهایی ایجاد بکنند- که همه اینها پاسخ داده شده- لکن در اصل این واقعه و اینکه رسول مکرم (صلی الله علیه و آله وسلم) در این حادثه امیرالمومنین را با این عنوان «مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَهَذَا عَلِيٌّ مَوْلَاهُ»^(۲) معرفی کرد هیچ تردیدی نیست و این جزء وقایع تردیدناپذیر است؛ نه اینکه حالا این را ما بگوییم؛ این را علمای بزرگ اهل سنت، نویسندگان، روشنفکران [می‌گویند]. مثلاً آن نویسنده معروف

مصری محمد عبدالغنی حسن که یکی از تفریط‌نویس‌های برالغدیر علامه امینی است، از جمله چیزهایی که می‌گوید [این است که] «هیچ تردیدی در واقعه غدیر نمی‌شود داشت»؛ [بنابراین عید غدیر] یکی از مسائل مهم است. عید غدیر هم از همان قرون اول اسلامی یک عید رایج بوده. مواردی در تاریخ هست که مرحوم علامه امینی (رضوان الله علیه) در الغدیر ذکر می‌کنند که در فلان جا نوشته این حادثه اتفاق افتاد و «کان ذلک یوم الغدیر» یا مثلاً «یوم ثامن عشر من ذی الحجة»؛ یعنی موارد متعددی را در تاریخ اسلام، از همان صدر اول، در [دوران] خلفای فاطمی در مصر، در جاهای دیگر، به عنوان عید غدیر ذکر کرده‌اند. و مرحوم علامه امینی این روایت غدیر را از ۱۱۰ نفر از صحابه نقل می‌کند؛ یعنی روایات متعددی با سندهای معتبر وجود دارد که به ۱۱۰ نفر از صحابه می‌رسد. این چیز مهمی است که این عده قابل توجه از صحابه این حدیث را و این حادثه را نقل کرده‌اند. علاوه بر این، احتجاجات خود امیرالمومنین هم خیلی مهم است؛ یعنی امیرالمؤمنین، آن زبان صادق، آن بیان ناطق عن الله در موارد متعددی در مقابل مخالفین خودش، به ماجرای غدیر احتجاج کرده؛ از جمله امیرالمومنین (علیه الصلاة والسلام) در صفین یک خطبه‌ای برای اصحاب خودش می‌خواند و آنجا شرح می‌دهند حادثه غدیر را و می‌گویند پیغمبر این جور گفت و این جور ایستاد و مانند اینها، بعد گفت «فقم یا علی»، علی جان بلند شو؛ من بلند شدم، دست من را گرفت و گفت که خدا ولی ما است، من را ولی شما قرار داده و هر کسی که من ولی او و مولای او هستم، این علی مولای او است؛^(۳) این را خود امیرالمومنین ذکر می‌کند.

ان‌شاء الله که این عید بر همه مسلمانان مبارک باشد، بر

مردم عزیز ما هم مبارک باشد و ان‌شاء الله که مردم دل‌های خوشی پیدا کنند و مشکلاتی که هست، ان‌شاء الله برطرف بشود.

خب؛ این جلسه برای خسته نباشید به آقایان اعضای دولت است، چه آنهایی که هشت سال بودند، چه آنهایی که کمتر بودند. و این را بدانید هر کسی که به قصد خدمت یک حرکتی انجام داده -خدمت به مردم و کار در راه خدا- این در دیوان الهی فراموش شدنی نیست. ممکن است آن زحمتی که یکی کشیده، حرصی که خورده برای یک مسأله‌ای، تلاشی که کرده، کسی هم نداند، جایی هم ثبت نشود و گفته نشود، اما کرام‌الکاتبین می‌دانند و علم خدای متعال احاطه به همه چیز دارد. هر کسی برای خدا کار کرده، برای خدمت به مردم کار کرده، با اخلاص کار کرده، بداند که سعی اش ضایع نشده است و ان‌شاء الله نزد خداوند متعال مأجور است. ذخیره واقعی این است؛ ذخیره واقعی دوران مسئولیت این است.

اهل دنیا از مسئولیت ریاست و وزارت و مدیریت و امثال اینها استفاده می‌کنند برای اینکه برای دنیای خودشان یک چیزی ذخیره کنند، یک جایی جاپایی برای خودشان درست کنند، یک ممری برای آینده خودشان درست کنند. می‌بینید دیگر؛ در دنیا معمول است این کار. در منطق دین و فرهنگ اسلامی این جور نیست؛ ذخیره، ذخیره اخروی است. امیرالمؤمنین (علیه السلام) در فرمان به مالک‌اشتر یک عبارتی دارند که من یادداشت کرده‌ام؛ در همان اوایل فرمان به مالک‌اشتر -که می‌دانید دیگر، خیلی طولانی و مفصل است- در همان فقرات اول، عبارتی که ذکر می‌کنند این است که می‌فرمایند: فلیکن أحب الیک ذخیره العمل الصالح؛^(۴) بهترین یا محبوب‌ترین ذخیره‌ای که در این

ماموریتی که به تو دادیم، تو برای خودت می‌خواهی فراهم بکنی، ذخیره عمل صالح باشد؛ یعنی کار خوب انجام بده، عمل صالح انجام بده، برای خدا کار کن، تلاش کن، این را ذخیره نگه دار؛ خدای متعال این را برای تو نگه می‌دارد و حفظ می‌کند. مسأله این است؛ این را توجه داشته باشید. چه من و امثال من بدانیم، چه ندانیم، چه تشکر بکنیم، چه نکنیم، آن کسی که برای خدا کار کرده، کار صالح کرده، آن ذخیره برای او محفوظ است.

خب؛ عملکرد دولت جناب آقای روحانی در بخش‌های مختلف یکسان نبوده؛ آنچه ما در این برهه زمان دیدیم، بعضی جاها بر طبق انتظارات بود، بعضی جاها بر طبق انتظارات نبود؛ بالاخره بخش‌های مختلف تلاش‌هایی کردند، کارهایی انجام دادند که حالا جناب آقای رئیس جمهور تفصیلاً را ذکر کردند. به هر حال، فرصت خدمت یک نعمت است؛ اینکه من و شما توان برای خدا استفاده کنید، محض کنیم به مردم، این یک نعمت بزرگ خدا است. خیلی‌ها هستند می‌خواهند به مردم خدمت کنند، امکانش را ندارند؛ مثلاً پول لازم دارد، پول ندارند؛ قوای بدنی لازم دارد، آن را ندارند؛ نفوذ اجتماعی لازم دارد، آن را ندارند؛ جایگاه مؤثر و اثرگذار لازم دارد، آن را ندارند. شما که یک جایگاه اثرگذاری پیدا کردید، بایستی این را قدر بدانید؛ این نعمت بزرگی است که خدا داده و هر نعمتی هم شکر می‌دارد؛ شکرش این است که در این فرصت از همه توان برای خدا استفاده کنید، محض رضای خدا، برای امثال امر پروردگار و در کشور ما و در جامعه ما برای پیشبرد اهداف انقلاب؛ اساس این است.

من آن روز هم به جناب آقای روحانی گفتم که مبنای کارها بایستی پیشبرد اهداف انقلاب باشد. ما یک کشور انقلابی هستیم، ما انقلاب کرده‌ایم، این مردم انقلاب کرده‌اند، جان

داده‌اند، تلاش کرده‌اند، سال‌های سال زحمت کشیده‌اند، با این همه خطر مواجه شده‌اند و برخورد کرده‌اند و ایستادگی کرده‌اند برای خاطر اهداف انقلاب و میانی انقلاب؛ باید برای این اهداف کار کرد؛ تلاش و هدف بایستی این باشد و با آن اهداف تطبیق بکند.

دیگران باید از تجربه‌های شما استفاده کنند. خب حالا یک تجربه را من به خصوص یادداشت کرده‌ام، حرفی است که من مکرر [در گفت‌وگو] با شماها و با مردم تکرار کرده‌ام، حالا هم همان حرف را تکرار می‌کنم؛ این تجربه عبارت است از بی‌اعتمادی به غرب؛ آیندگان باید از این تجربه استفاده کنند. در این دولت معلوم شد که اعتماد به غرب جواب نمی‌دهد؛ به ما کمک نمی‌کنند و هر جا بتوانند ضربه می‌زنند؛ آنجایی که ضربه نمی‌زنند، آنجایی است که امکانش را ندارند؛ هر جا امکان داشته‌اند ضربه زده‌اند؛ این تجربه بسیار مهمی است. مطلقاً بایستی برنامه‌های داخلی را به همراهی غرب موکول کرد و منوط کرد، چون قطعاً شکست می‌خورد؛ قطعاً ضربه می‌خورد. شما هم هر جایی که کارهایتان را منوط کردید به [همراهی] غرب، ناموفق ماندید؛ هر جایی که بدون اعتماد به غرب، خودتان قد علم کردید و حرکت کردید موفق شدید. نگاه کنید کار را؛ کارکرد دولت‌های بازدهم و دوازدهم و این جور است. هر جا شما موضوعات را به توافق با غرب و به مذاکره با غرب و با آمریکا و مانند اینها موکول کردید، آنجا ماندید و نتوانستید پیش بروید؛ چون آنها کمک نمی‌کنند، دشمنی [می‌کنند]؛ دشمنند دیگر؛ هر جا شما از آنها قطع نظر کردید، خودتان راه افتادید و از شیوه‌های مختلف [استفاده کردید] هزار راه وجود دارد و این جور نیست که یک راه [باشد]؛ نه، راه‌های مختلف وجود دارد؛ [اگر] انسان‌ها فکر کنند، راه‌های گوناگونی برای زندگی شخصی و اجتماعی و مدیریتی پیدا

خواهند کرد-هر جا این جور حرکت کردید، پیشرفت کردید. در [مورد] همین مذاکرات اخیر هم بدنیست یک جمله‌ای گفته بشود؛ آقایان هم غالباً در جریان مسائل هستید. در همین مذاکراتی که اخیراً در جریان بود، خب این همه دیپلمات‌های ما زحمت کشیدند، بعضی از دیپلمات‌هایمان واقعا در این قضیه خوب ظاهر شدند، [اما] آمریکایی‌ها بر سر موضع عناد آمیز خودشان محکم ایستادند و یک قدم جلو نیامدند. روی کاغذ یا در مقام وعده می‌گویند بله، ما تحریم‌ها را برمی‌داریم، [اما] برنداشتند و بر نمی‌دارند هم؛ شرط می‌گذارند؛ می‌گویند اگر می‌خواهید تحریم‌ها برداشته بشود، باید الان در همین توافق یک جمله‌ای را بکنجانید که این جمله به معنای آن باشد که بعداً باید درباره این موضوعات با شما صحبت کنیم و توافق کنیم؛ اگر چنانچه این جمله را ننگنجانید ما الان با همدیگر توافقی نخواهیم داشت. این جمله چیست؟ این جمله یک بهانه‌ای است برای مداخلات بعدی؛ درباره خود برجام، تمدید برجام، درباره مسائل گوناگون، درباره موشک، درباره منطقه، که اگر شما بعداً گفتید که نه من در این مورد بحث نمی‌کنم یا مثلاً سیاست کشور اجازه نمی‌دهد یا مجلس اجازه نمی‌دهد، توافق خواهند گفت خیلی خب شما نقض کردید، پس هیچ، توافق بی‌توافق. الان روش اینها و سیاست اینها این است؛ کاملاً ناجوانمردانه و خیانت‌آلود برخورد می‌کنند و هیچ ابائی هم از اینکه آنچه را قبول دادند نقض کنند ندارند؛ هیچ یک بار توافق‌ها را نقض کردند و کاملاً بی‌هزینه نقض کردند. و الان هم که [به آنها] گفته می‌شود شما بایستی قول بدهید، تضمین بدهید که نقض نمی‌کنید، می‌گویند نه، ما تضمین نمی‌دهیم؛ این را الان صریح به دوستان ما و به دیپلمات‌های ما می‌گویند که ما تضمین نمی‌دهیم نقض نکنیم؛ نمی‌توانیم چنین تضمینی بدهیم. اینها این جور هستند. این تجربه‌است؛ این تجربه [است برای] دولت آینده، دولت‌مردان آینده، مردان فعال در صحنه؛ مردان فعال در صحنه سیاسی-ممکن است کسی جزء مسئولین دولتی هم نباشد اما در عرصه سیاسی فعال باشد- باید همیشه این را در نظر داشته باشند؛ این تجربه بسیار مهمی است که ما در این دولت و همیشه -البته این تجربه را این دولت بیشتر داشت- پیدا کردیم و فهمیدیم.

امیدواریم که خداوند متعال کمک کند. وقت تمام شد؛ [البته] حرف هست، حرف برای گفتن زیاد است، متنها دیگر مجال نیست؛ یک مقداری از وقت مقرر مان هم گذشت. امیدواریم که ان‌شاء الله خداوند به همه دوستان و برادران کمک کند و توفیق بدهد که در هر جا که هستند بتوانند به وظایف دینی و انقلابی‌شان عمل کنند، و هر جا هستند به معنای واقعی کلمه انقلابی باقی بمانند و برای پیشرفت به سمت اهداف انقلاب ان‌شاء الله کار کنند. والسلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

پی‌نوشت:

- در ابتدای این دیدار، حسن روحانی (رئیس جمهور) گزارشی از عملکرد دولت ارائه کرد.
- کافی، ج یک، ص ۴۲۰
- بحار الانوار، ج ۳۱، ص ۴۱۱
- نهج البلاغه، نامه ۵۳

روایتی از آخرین دیدار دولت‌های گذشته با رهبر انقلاب

عمده‌ای از این روایت‌های غیررسمی به دلیل محتوایی است که از دیدار رسانه‌ای شده است. رهبر انقلاب برخلاف دیدار پایانی با دولت‌های پیشین، دقایقی درباره اشتباه بزرگ این دولت یعنی اعتماد به غرب سخن گفتند و تجربه ۸ ساله دولت را «درس عبرت»

پس از دیدار رئیس جمهور و هیات دولت با رهبر انقلاب، خبرهای غیررسمی بسیاری درباره این دیدار در فضای مجازی منتشر شد. اینکه تا چه میزان این خبرهای غیررسمی که در قالب روایت منتشر شده، صحیح هستند، مشخص نیست، اما بخش

ترگس چهرکانی
روزنامه‌نگار

برای دیگران خواندند. برای درک تفاوت آخرین دیدار روسای دولت با رهبر انقلاب، گزیده‌ای از آخرین دیداری که سه دولت هاشمی، خاتمی و احمدی‌نژاد با رهبر انقلاب داشتند، بازخوانی شده است.

هست، «ایشان با اشاره به برخی اموری که دولت انجام داده و رهبر انقلاب قبول نداشته، دولت را «یک دولت حقیقتاً خدمتگزار و باایمان و دارای حس خدمتگزاری و دلسوزی نسبت به مردم» خواندند. آیت‌الله خامنه‌ای با تکرار بر تلاش و کار خوب، از دولت‌مردان خواستند: «باید آماده باشید که در جاهای مختلف-چه در دولت آینده، چه در حواشی دولت، چه در کارهای اساسی

آقایانی که در مجموعه دولت حضور داشتند، عنوان کردند. علاوه بر همه این ویژگی‌ها، رهبر انقلاب یک نکته مهم در راز موفقیت‌های کابینه‌ها را «یک کابینه کاری» و «نه یک کابینه سیاسی» خواندند و برای دومین بار از رئیس جمهور وقت تمجید کردند و گفتند: «جناب آقای هاشمی به عنوان یک روحانی انقلابی، کارآمد، متدین و متعهد، برای مردم ما مطرح هستند و این خصوصیاتی است که در ایشان

علل موفقیت دولت را [خصوصیات شخص آقای هاشمی] یعنی «برخورداری از روحیه کار-پرکاری-روحیه ابتکار و نوآوری و ورود در میدان‌های جدید و ناپیموده، همت بلند در امر سازندگی و تریسین از طرح‌های بزرگ و اقدام کردن شجاعانه در مورد کارهای بزرگ، شیوه مدیریت باز، «ایمان عمیق به توانایی خود»، «هوشمندی در شناخت مسائل و مضایق و پیدا کردن راه‌ها» و کابینه و لیاقت‌های

۹ مرداد ۱۳۷۶، سه‌روز پیش از مراسم تنفیذ، دولت مرحوم هاشمی رفسنجانی با رهبر انقلاب دیدار کردند. ایشان در این دیدار، از مسأله «عدالت اجتماعی و مسائل مربوط به قشرهای گوناگون»، عمدتاً از عملکرد دولت هاشمی رفسنجانی تقدیر کردند. رهبر انقلاب، دوره ۸ ساله هاشمی رفسنجانی را «یک دوره بسیار پرکار و پرتلاش و پویا» و حقیقتاً دوره باسازنی خواندند. ایشان بخشی از

من مدینه‌النبی است- که اتفاقاً دیروز با پریوز در یکی از صحبت‌های ایشان من این را خواندم- خیلی خلاف انتظار بعضی‌ها شد؛ لذا به ایشان حمله کردند و فشار آوردند.» رهبر انقلاب از تلاش خاتمی برای خنثی کردن توطئه‌های دشمنان و فشارهای گوناگون ابراز خرسندی کردند. در پایان این دیدار، رهبر انقلاب برای دولت و کشور آرزوی خیر کردند.

را در موضع مقابله و مواجهه با نظام قرار دهند؛ خیلی هم تلاش کردند؛ ما شاهد بودیم. البته ریشه و مینا و سلسله‌چنین این تلاش‌ها در بیرون از این مرزهاست؛ منتها کسانی هم متأسفانه همان انگیزه‌های فاسد و پلید را در داخل انعکاس می‌دادند. خیلی تلاش کردند، اما آقای خاتمی حقیقتاً مقاومت کردند. آن روزی که ایشان اعلام کردند وقتی می‌گویم «جامعه مدنی»، مراد

یک عنصر مسلمان انقلابی هستیم و مسئولیت‌هایی برعهده داریم.» در این دیدار رهبر انقلاب از جمله خصوصیات اخلاقی رئیس جمهور را «تدین، پایبندی و روحیه نجیب ذاتی، و صبورتحمل در برابر دشمنانی را که کمین کرده و خیز برداشته بودند»، خواندند. همچنین ایشان افزودند: «خیلی‌ها از سال ۷۶-از اول تشکیل این دولت- می‌خواستند آقای خاتمی

رکود نشد- ما این را شاهد هستیم- تا روزهای آخر کار کردید و این جای تشکر و قدردانی دارد.» رهبر انقلاب این عدم رکود در روزهای پایانی دولت هشتم را نشانی از زنده بودن این دولت دانستند. ایشان خطاب به هیات دولت گفتند که باید از «تجربه و توان شماها استفاده شود. مسئولیت‌های دینی و انقلابی من و شما تمام نمی‌شود. ما هر جا باشیم، بالاخره

آخرین جلسه دولت هشتم با رهبر انقلاب، ۱۰ مرداد ۸۴ برگزار شد. در این دیدار رهبر انقلاب، دولت خاتمی را «پرتلاش» و «جدی» و «با توفیقات فراوان» دانستند و از ماندگاری تلاش‌های دولت بر حافظه ملت در زمینه صنعت، کشاورزی، علم و فناوری و زمینه‌های گوناگون خدمات یاد کردند. همچنین ایشان بر این نکته تأکید کردند که خوشبختانه دولت در ماه‌های آخر دچار

منحصر نیست در فلان وزارتخانه یا فلان مسئولیت در دولت؛ نه، صحنه کشور صحنه تلاش است، صحنه کار است، صحنه فعالیت است؛ و این کار، دو جور می‌تواند انجام بگیرد: متوجه اهداف انقلابی، و غیرمتوجه به اهداف انقلابی. «رهبر انقلاب از وزرای دولت خواستند کاری که انجام می‌دهید و مسئولیتی که برعهده می‌گیرید «سعی کنید آن را بتوجه به اهداف انقلاب و با رویکرد هدف‌های انقلاب انجام دهید.

شماها، مدیران شایسته و کارآمد، در هر بخشی از بخش‌ها خالی از مسئولیت نمی‌مانند- سعی کنید آن را بتوجه به اهداف انقلاب و با رویکرد هدف‌های انقلاب ان‌شاء الله انجام دهید. خدای متعال شماها را مأجور خواهد داشت، ما هم در حد خودمان و به قدر خودمان تشکر می‌کنیم.» ایشان کاری که دولت باید بر آن همت بگمارد را عدم رها کردن «رشته خدمت» خواندند و افزودند: «همه تلاش‌ها

را درست گفتن [شعارهای انقلاب] و «افتخار» به آنها مطرح آن در جامعه دانستند. رهبر انقلاب، عدم احساس شرم از انگیزه‌های انقلابی و از اهداف انقلابی و از شیوه‌های انقلابی در مجامع بین‌المللی را کار بزرگ دولت دانستند و خطاب به هیات دولت افزودند: «شما چه در دولت آینده و دولت‌های آینده حضور داشته باشید، چه نداشته باشید، کاری که انجام می‌دهید و مسئولیتی که برعهده می‌گیرید- که طبعاً امثال

کردند: «تحمل زحمت کار شبانه‌روزی را شماها نشان دادید؛ یعنی دیده شد، احساس شد، همه فهمیدند که رئیس جمهور محترم و همکاران‌شان در دولت حجم کارشان بسیار بالا و پرشتاب نسبت به همه دوره‌های دیگر بود و هست.» ایشان این حجم کار را «نقطه برجسته‌ای» خواند که نباید آن را نادیده گرفت.» ایشان مهم‌ترین شاخصه دولت‌نهم در طول هشت سال

یکشنبه ۲۳ تیر ۹۲ یعنی حدود ۲۰ روز پیش از مراسم تنفیذ، دولت محمود احمدی‌نژاد با رهبر انقلاب دیدار کردند. این آخرین دیدار رسمی دولت احمدی‌نژاد با ایشان بود. در ابتدای جلسه، رهبر انقلاب بر تدوین گزارش هشت سال عملکرد دولت اصرار کردند تا «مجموعه کارهایی که انجام شده است، به عنوان نمونه و نما» ارائه شود. رهبر انقلاب با خداقوت به دولت بابت «هشت سال کار» و «تلاش» تأکید

دولت هاشمی

دولت خاتمی

دولت احمدی‌نژاد